

Sezona 2016/2017

Četvrtak, 8. jun 2017. godine

Petak, 9. jun 2017. godine

Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

Ciklusi: *Filharmanija i Za megalomane*

Dirigent: **Fabris Bolon**

Solisti: **LP duo**

Program:

Dž. Adams: *Kratka vožnja u brznoj mašini*

Trajanje: oko 4 min.

M. Najman: Koncert za klavir i orkestar (ar. M. Najman za dva klavira, svetska premijera)

Plaža

Šuma

Brvnara

Oslobađanje

Trajanje: oko 33 min.

K. Debisi: *Igra*, plesna poema

Trajanje: oko 18 min.

A. Skrjabin: *Poema ekstaze*, op. 53

Trajanje: oko 21 min.

Koncertmajstor: **Tijana Milošević**

Američki kompozitor **Džon Adams** (1947) jedan je od najznačajnijih savremenih kompozitora operne i simfonijske muzike. Školovao se na Harvardu, kod velikih američkih kompozitora. Njegovo rano stvaralaštvo nastaje pod uticajem radikalnog minimalizma (kao što je, na primer, *Frigijske kapije* iz 1977. godine), kako bi u kasnijim ostvarenjima počeo da modifikuje stroge, repetitivne postupke izgradnje muzičkog toka. Takva kompozicija je i ***Kratka vožnja u brzom mašini***, jedna od najpopularnijih Adamsova orkestarska kompozicija. Nastala je 1986. godine, kao porudžbina za festival *Great Woods*. U ovom delu kompozitor je ostao veran nekim minimalističkim kompozicionim postupcima, kao što je ponavljanje i sporo, postepeno modifikovanje osnovne ritmičke formule dela u vidu ostinata. Nad njim se koloristički naslojavaju akordi sa povremenim naglim smenama tonalnih centara (što je jedna od odlika Adamsovog stila), pri čemu se gradi veoma interesantna dramaturgija dela. Kompozitor je ove *fanfare za orkestar* opisao sledećim rečima: *To je kao kad vas neko pozove da se provozate u brzom, sportskom automobilu, a kada vožnja počne, poželite da niste ni ušli u njega.*

Veliki britanski kompozitor, muzikolog i pijanista Majkl Najman (1944) takođe je autor minimalističkih i postminimalističkih ostvarenja. Školovao se na Kraljevskoj muzičkoj akademiji u Londonu, a sredinom šezdesetih godina prošlog veka boravio je u Rumuniji, gde je, kao stipendista britanske vlade, proučavao narodne pesme. Autor je velikog broja simfonijske, koncertantne, filmske i operne muzike. **Koncert za klavir i orkestar** nastao je 1993. godine, na osnovu muzike za film *Klavir*, iz iste godine. Radnja se odvija sredinom 19. veka, a reč je o nemoj škotskoj pijanistkinji, koja od svoje šeste godine ne govori i izražava se putem klavira. Otac je udaje za Novozelanđanina i ona, sa svojom kćerkom, odlazi kod muža. Veliki uspeh muzike za ovaj film verovatno je naveo kompozitora da je još iste godine preradi u koncert za klavir. Jednostavačni koncert podeljen je na četiri odseka, kroz koje se na ostinantnim modelima i njihovim modifikacijama izlažu i potom razvijaju njegove teme, gradeći veoma emotivno i tehnički zahtevno delo. Ovom prilikom, *LP duo* će premijerno izvesti kompozitorovu verziju koncerta za dva klavira.

Jedno od poslednjih dela **Kloda Debisija** (1862–1918), plesna poema ***Igra***, nastala je tokom 1912. i 1913. godine. Predstavlja prvo delo u kojem je kompozitor, po dolasku Sergeja Djagiljeva 1909. godine u Pariz, sarađivao sa ruskim umetnicima. Ova poema je proizvod intenzivne saradnje Djagiljeva (i njegove plesne trupe), igrača i koreografa Vaclava Nižinskog i Debisija. Njena tema je teniska, odnosno erotska igra između mladića i devojke. Poema *Igra* predstavlja sintezu kompozitorovog stvaralaštva u smislu posezanja za veoma slobodnim, tipično impresionističkim harmonskim jezikom, kao i veoma smelom kolorističkom orkestracijom. Debisi je svoju orkestracionu tehniku razvijao još od *Prelida za popodne jednog fauna*, koji je danas jedna od njegovih najpoznatijih kompozicija, zaključno sa simfonijskim triptihom *More*, nastalim svega nekoliko godina pre poeme *Igra*.

Uprkos negativnom prijemu ovog dela na premijeri 1913. godine, koju je najvećim delom prouzrokovala kontraverzna koreografija Nižinskog, ovo delo je, u svojoj koncertnoj verziji, opstalo na repertoaru većine svetskih orkestara.

Još 1904. godine, **Aleksandar Skrjabin** (1871–1915) je napisao književnu poemu, sa ciljem da ona postane programska skica za Četvrtu simfoniju, na kojoj je rad počeo naredne 1905. godine. Ideju o ovoj simfoniji nije realizovao, već je umesto nje, 1908. godine, nastala jednostavačna **Poema ekstaze** za veliki orkestar. Do ovog dela Skrjabin je, držeći se tradicionalnih formalnih obrazaca, svoj muzički jezik razvio od šopenovskog, do poznoromantičarskog, da bi ovo delo postalo prelomna tačka u kompozitorovom radu. Naime, Skrjabin je, po završetku rada na ovom ostvarenju, na veoma specifičan način postepeno osvajao prostor atonalne muzike, težeći da ostvari veoma specifično, sinestezijsko delo, koje zbog svoje prerane smrti nikada nije uspeo da realizuje. Prema kompozitorovim rečima, *Poema ekstaze*, iako koncipirana kao tradicionalan sonatni oblik, treba da predstavi radost nesvesno oslobođene kreativnosti koja je sredstvo za postizanje jednog cilja, a to je igra.

Miloš Bralović*

*U sezoni 2016-17, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.